

جمعیت؛ سرمایه‌ای همیشگی
(افزایش جمعیت از منظر تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی،
فرهنگی و دینی)

دکتر محسن فرمهینی فراهانی
(انشار دانشگاه شاهد)

نشر مارون

۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور: جمعیت؛ سرمایه‌ای همیشگی: افزایش جمعیت از منظر تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دینی / محسن فرمehنی‌فراهانی.
مشخصات نشر: تهران: نشر مارون، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص.
یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: افزایش جمعیت از منظر تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دینی.

موضوع: جمعیت

موضوع: جمعیت -- جنبه‌های اجتماعی

موضوع: جمعیت -- جنبه‌های اخلاقی

موضوع: جمعیت -- جنبه‌های اقتصادی

موضوع: جمعیت -- از دید

رده بندی دیویی: ۳۰۴/۶

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ج۹ ف/ HB۸۷۱

سرشناسه: فرمehنی‌فراهانی، محسن، ۱۳۳۳ -

وضعیت فهرست نویسی: فیا

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۶۸-۸-۱

ماره ثبت: ۴۲۱۱۸۴۵ ملی

نشر مارون

جمعیت؛ سرمایه‌ای همیشگی

(افزایش جمعیت از منظر تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دینی)

ترتیب:

دکتر محسن فرمehنی‌فراهانی

صفحه‌آرا: یاسر عزّاد

طراح جلد: علی جلائیان

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

چاپ: مدیران

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۶۸-۸-۱

سیزده هزار تومان

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است!

نشانی: تهران، رودکی، پایین‌تر از تقاطع سپه رودکی،

کوچه پدرامی، پلاک ۲، طبقه ۴، واحد ۹

کد پستی: ۱۳۴۶۷۵۳۴۳۱

تلفن: ۰۹۱۲۵۲۷۲۸۵۸-۶۶۳۷۷۶۱۱

ایمیل: maroonpub@gmail.com

فهرست مطالب

۱۳.....	پیشگفتار
۱۵.....	فصل اول: افزایش جمعیت از منظر تربیتی
۱۶.....	پیامدهای تک فرزندی در آینده فرزندان خانواده
۱۹.....	تک فرزندی و خطر از بین رفتن نسل
۲۰.....	مزایای تعدد فرزندان در خانواده
۲۳.....	دلایل گرایش به تک فرزندی
۲۴.....	رابطه هوش عاطفی و هیجانی و تعداد فرزندان
۲۶.....	تنوع ارتباطات در خانواده سه نفره
۲۶.....	تنوع ارتباطات در خانواده شش نفره
۲۷.....	تاثیر سبک زندگی در ناباروری
۲۷.....	تاثیر آلاینده‌های زیست محیطی بر ناباروری
۳۰.....	تاثیر محیط زیست بر جمعیت
۳۵.....	فصل دوم: افزایش جمعیت از منظر اجتماعی
۳۶.....	سیاست‌های جمعیتی
۳۷.....	دلایل کاهش جمعیت در دو دهه اخیر
۳۸.....	نتایج پیش بینی جمعیت کشور توسط سازمان ملل در سال ۲۰۱۰
۴۰.....	رویکردهای افزایش جمعیت

سیاستها و دلایل افزایش جمعیت در کشورهای گوناگون.....	۴۰
سیاست‌های جمعیتی پس از انقلاب اسلامی و ضرورت بازنگری در آن.....	۴۱
ظرفیت جمعیتی و جمعیت مطلوب	۴۲
جمعیت ایران بر اساس نتایج سرشماری در سال ۱۳۹۰ (جدیدترین سرشماری) ...	۴۳
پیش بینی ترکیب آینده جمعیت کشور در ۳۰ سال آینده	۴۵
سالمندی.....	۴۵
روند سالمندی جمعیت در جهان و ایران	۴۶
تئوریات و تئوری‌های جمعیتی	۴۸
مخالفان افزایش جمعیت	۴۹
مخاضان افزایش جمعیت	۵۱
موافقان سیاست جمعیتی	۵۱
طرفداران حد جمعیت	۵۲
شاخص‌های جمعیتی	۵۳
۱- شاخص‌های زاد و ول	۵۳
۲- شاخص‌های مرگ و میر	۵۴
۳- امید به زندگی	۵۴
شاخص‌های ازدواج و طلاق	۵۴
فصل سوم: افزایش جمعیت از منظر اقتصادی.....	۵۷
تأثیر جمعیت بر اقتصاد در آراء اندیشمندان علم اقتصاد	۵۸
افزایش جمعیت فرصت یا تهدید اقتصادی؟	۶۱
پنجره جمعیتی و رشد اقتصادی	۶۲
کاهش جمعیت در سن کار، تهدید پیش روی کشور.....	۶۴
تأثیر افزایش جمعیت بر رشد اقتصادی و کم شدن مخارج دولتها	۶۵
فصل چهارم: افزایش جمعیت از منظر سیاسی.....	۶۹
پیامدهای امنیتی کنترل جمعیت کشور.....	۷۰
۱- کاهش جمعیت فعال کشور:	۷۲
۲- افزایش سالمندان و کم شدن توان علمی، اقتصادی و امنیتی:	۷۳

۳- تهدیدات امنیتی و سیاسی:	۷۳
۴- کم شدن نرخ باروری و انقراض نسل:	۷۳
۵- توزیع نامتوازن جمعیت:	۷۳
۶- تحدید نسل شیعه در جهان:	۷۴
دکترین امنیت ملی آمریکا تهدیدی علیه جمهوری اسلامی ایران:	۷۵
جنگ‌های جمعیتی:	۷۹
۱- عملیات نظامی غیر مسلحانه:	۷۹
واکنش‌های ضد باروری، اتحاد جهانی برای واکسینه کردن و مصون‌سازی	
(G2, VI):	۷۹
پروژه‌ی NCSM ۲۰۰:	۸۰
۲- عملیات نظامی مسلحانه:	۸۰
سیاست‌های جمعیتی غرب در کشورهای اسلامی:	۸۱
ترفندهای کنترل رشد جمعیت در کشورهای اسلامی:	۸۲
تهاجم فرهنگی و تغییر ارزش‌های جوامع اسلامی:	۸۲
کنترل جمعیت، سیاستی استعماری:	۸۳
فصل پنجم: افزایش جمعیت از منظر فرهنگی:	۸۵
نقش فرهنگ در موضوع جمعیت:	۸۶
ساختار فرهنگی و تاثیر آن بر جمعیت:	۸۷
رابطه فرهنگ و متغیرهای موثر بر باروری:	۸۹
رابطه فرهنگ و دو الگوی گذار جمعیتی:	۹۲
دو الگوی مطرح در گذار جمعیتی:	۹۲
مهمترین مسائل و چالش‌های گذار جمعیتی:	۹۳
۱) بحران ساختاری خانواده:	۹۴
۲) شکاف‌های نسلی در اثر بهم خوردن توازن جمعیت نسل‌ها:	۹۴
۳) جمع شدن چترهای حمایتی خانواده از سالمندان:	۹۴
۴) کاهش تدریجی سرمایه اجتماعی:	۹۵
تدوین سیاست‌های جمعیتی کارآمد با توجه به فرهنگ جامعه:	۹۶
مهمترین راهبردهای فرهنگی در زمینه تغییر سیاست جمعیتی (از کاهش جمعیت	

۹۷.....	به افزایش جمعیت)
۹۸.....	سکولاریزاسیون خانواده و نقش آن در کاهش نرخ جمعیت
۹۹.....	عوامل موثر در باروری زنان با تاکید بر عوامل فرهنگی
۹۹.....	الف) شرایط محیطی و اقلیمی
۱۰۰.....	ب) شرایط اقتصادی
۱۰۰.....	ج) شرایط اجتماعی
۱۰۰.....	۱- دوره زندگی مشترک
۱۰۰.....	۲- همگانی بودن ازدواج
۱۰۰.....	۳- ردواج زودهنگام
۱۰۱.....	۴- سطح مواد
۱۰۱.....	۵- سنت، آداب اجتماعی
۱۰۱.....	۶- اعتقادات مذهبی
۱۰۱.....	۷- تاثیر قومیت
۱۰۲.....	تاثیر مذهب
۱۰۲.....	۱- سایر عوامل
۱۰۳.....	فصل ششم: افزایش جمعیت از منظر دینی
۱۰۴.....	اهمیت افزایش جمعیت مسلمانان در آیات و روایات
۱۰۵.....	۲) فوائد و برکات فرزندان برای پدر و مادر
۱۰۷.....	۳) فرزند خداپرست: میراث خداوند متعال از بنده مؤمن
۱۰۷.....	۴) خانه بدون چند فرزند: خانه بی برکت
۱۰۷.....	۵) کثرت جمعیت: نعمت الهی
۱۱۱.....	فصل هفتم: تجارب سایر کشورها
۱۱۳.....	برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور آلمان
۱۱۴.....	برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور فرانسه
۱۱۵.....	برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور ایرلند
۱۱۵.....	برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور انگلستان
۱۱۶.....	برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور نروژ

- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور سوئد..... ۱۱۶
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور آمریکا..... ۱۱۶
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی اسپانیا..... ۱۱۶
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی جمهوری چک..... ۱۱۷
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی ایسلند..... ۱۱۷
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی اسلواکی..... ۱۱۷
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور ژاپن..... ۱۱۸
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور روسیه..... ۱۱۸
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور سنگاپور..... ۱۱۹
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی کشور نیوزیلند..... ۱۲۱
- برنامه‌های افزایش جمعیت و اقدامات تشویقی رژیم صهیونیستی..... ۱۲۱
۱. زاد و ولد..... ۱۲۱
۲. مهاجرت اتباع یهود به اسرائیل..... ۱۲۲
- نکات جالب و خواندنی در خصوص جمعیت..... ۱۲۳
- منابع..... ۱۲۷

پیشگفتار

انتظام جمهوری اسلامی ایران با گذشت بیش از بیست سال از برای سیاست تحدید و کنترل جمعیت، اینک با توجه به خطرات گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی امنیتی، به است افزایش جمعیت را در پیش گرفته است. بی تردید، برای تحقق این سیاست جدید جمعیتی، باید اقدام‌های متعددی در حوزه‌های گوناگون انجام شود که یکی از مهمترین آنها «فرهنگ سازش» و تغییر گفتمان جامعه بویژه قشر تحصیلکرده و فرهیخته جامعه از کاهش جمعیت به افزایش جمعیت است. رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیام به همایش ملی تغییرات جمعیتی و نقش آن در تحولات مختلف جامعه خاطر نشان کردند: «مسئله‌ی مای جوان برای کشور یک مسئله‌ی اساسی، مهم تعیین کننده است و کشورهایی که در دنیا دچار پیری جمعیت شده‌اند مسئولی راه علاجی برای مشکلات ناشی از آن یافته‌اند که لازم است برای حل این مشکل کار علمی، عمیق و اساسی صورت پذیرد... چون فرهنگ‌سازی در این مسئله مثل خیلی از مسائل دیگر اجتماعی، حرف اول را می‌زند؛ باید فرهنگ‌سازی بشود که متأسفانه امروز این فرهنگ‌سازی نیست. یک جامعه بالنده و پیشرو با نیروی انسانی جوان و با نشاط خود محک می‌خورد. از این رو، ضروری است که سیاست افزایش جمعیت به گونه

ای تنظیم شود که همواره سطح مورد نیاز نیروی جوان و کار آمد در آن حفظ شود". سیاست گذاری جمعیت پس از انقلاب اسلامی مسیر پر فراز و نشیبی را پشت سر گذاشته است. کنترل جمعیت در دودمه گذشته می تواند در دراز مدت پیامدهای ناگواری همچون کاهش نیروی جوان و نخبه، بهم خوردن تعادل جمعیتی و پیری جمعیت، تهدید مذهب شیعه، تضعیف نیروی دفاعی و مشکلات تربیتی بویژه در زمینه تک فرزندی ایجاد نماید که زنگ خطرهای آن به گوش می رسد. علی رغم این تحولات بررسی مسائل جمعیتی کمتر از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. مسائل جمعیتی مانند هندسی است که باید به طور جامع ابعاد آن بررسی شود، بدین سبب نوشتار حاضر در پی آن است که با تغییر گفتمان جامعه از کثرت جمعیت به افزایش جمعیت معقول ابعاد این مسئله را تبیین نماید. این محتوا در کتاب حاضر در قالب هفت فصل افزایش جمعیت، ابعاد تربیتی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و دینی مورد بررسی قرار می دهد و تجارب سایر کشورها در امر افزایش جمعیت را به تصویر می کشد. در انتها لازم است از تلاش های بزرگ سرکار خانم فرزانه عسگری که در جمع آوری و تنظیم مطالب نقش اساسی داشتند و همچنین جناب آقای عباس صادقی مال و آجرد که جرقه و انگیزه لازم را در من در تدوین کتاب حاضر به عهده داشتند، سپاسگزاری و تشکر نمایم.

دکتر محسن فرمهبینی فراهانی

دانشیار دانشگاه شاهد